

مطلوب چین با خواسته آمریکا متفاوت است و می‌توان ادعا کرد که جایگاه سازمان‌های جهانی مثل WTO و امثال آن تضعیف و این پرسش جدی مطرح می‌شود که نظم مطلوب چین چیست؟

فکری: من شناخت اندکی از چین داشتم و دارم و همیشه این طور چینی‌ها را شناخته‌ام که سعی دارند خیلی آرام مسیر قدرت را طی کنند و اکنون در حوزه‌های مختلف، به ویژه از هفتادمین سال حزب کمونیست در جاهایی سرعت را زیاد کرده‌اند. پرسش من از آقای دکتر شاکری هم روی همین تفکر بود؛ آیا همان طور که در حوزه‌های نظامی، روابط خارجی، سیاسی، روابط بین‌الملل، روابط با سازمان‌های بین‌المللی چهره چین تهاجمی شده، در حوزه مالی هم این اتفاق افتاده است؟ چون ما در جلسات می‌شنیدیم که همه شکایت داشتند، با توجه به اتفاقاتی که در دنیای آن زمان داشت می‌افتاد (موفقیتش در ۲۰۰۸ و بعد از آن) خود چین اجازه نمی‌دهد کشورها بیایند و جایگاه ارز یوان را از آن جایگاهی که آن زمان در سبد ارزی جهانی داشت، به سرعت ارتقا دهند.

بنابراین می‌گفتند خود چین است که اجازه نمی‌دهد این اتفاق بیفتد؛ چون معتقد است، اگر جایگاه چین سریع رشد کند، سقوط سریع هم اتفاق خواهد افتاد؛ برای همین همیشه می‌گفتند چینی‌ها محافظه‌کار هستند و اجازه نمی‌دهند چنین اتفاقی بیفتد. درباره این موضوعی هم که آقای دکتر گفتند، من اطلاع ندارم؛ اما اگر چین چنین فضایی را باز کرده باشد که مهم‌ترین استدلالشان هم همان استدلال نرخ بهره بیرونی است، دارد به سمتی می‌رود که نقش حلقه دیگر بین‌المللی‌اش را تکمیل کند؛ مثلاً همیشه موقع صحبت درباره روابط با پاکستان، یا روابط در بازار شانگهای، گفته می‌شد که یک طرف آن به بیرون از این مجموعه وابسته است؛ اما الآن می‌تواند این بازی را هم شکل دهد که بعد از کرونا یا چین کرونا چه اتفاقی می‌افتد. احتمال وقوع سناریوی جنگ یا برخورد خشن و سخت، در دنیای امروز خیلی [کم است]؛ اما حتماً آمریکا هم پاسخ‌هایی به این رویه [می‌دهد].

شاکری: جدی‌ترین و واقعی‌ترین پاسخ این است که اقتصاد را زودتر دارد باز می‌کند؛ یعنی همه این‌هایی که من گفتم منوط بود به اینکه تجارت در دوره بلندمدتی در نیم‌کره غربی خوابیده یا کم شده باشد؛ دارد فشار می‌آورد که اقتصاد را زودتر باز کند؛ یعنی دست رئیس‌جمهور علناً دارد با فرمانداران درگیر

می‌گذارد؛ می‌تواند به صورت نوشته باشد که این قدر یوان است. لازم نیست حتماً کاغذ یوان باشد؛ اما اگر بدهکاری باشد دسترسی به یوان به اندازه کف بدهکاری لازم است.

وقتی شما اجازه می‌دهید در حجم بزرگ بانک‌های «آفشور» یوانی بیرون از خودتان تشکیل شود، نه تنها اجازه می‌دهید، بلکه ضمن پشتیبانی آن‌ها، اتاق تسویه درست می‌کنید که بانک‌های یوانی با هم بزنند. نرخ ایجاد می‌شود و شما این نرخ را پشتیبانی می‌کنید و این یعنی شما پذیرفته‌اید که یوان بین‌المللی وجود دارد.

فکری: شما می‌فرمایید بقیه هم همین کار را کرده‌اند؟

شاکری: بله.

فکری: چین هم همان مسیر را می‌رود؟

شاکری: بله؛ مثلاً یورو دلار این طور است که ما هیچ‌کدام به دلار دسترسی مستقیم نداریم.

فکری: ما می‌توانیم فکر کنیم یک روز تسویه روابط ایران و پاکستان با یوان باشد؟

شاکری: بله. به لحاظ فنی همه ملزوماتش روی زمین فراهم است و می‌تواند کار کند. وقتی همه با هم کسری می‌آوریم و در CIPS می‌نشینیم، می‌گوییم به من متفاوت وام بده و او نرخ وام ۱۰ درصد بگذارد، دیگر دفعه بعدی نخواهد بود؛ چون این درصد به قدری گران است که دفعه بعد با یوان کار نمی‌کنیم و می‌رویم مثلاً با افغانی افغانستان کار می‌کنیم. البته تاکنون این کار را انجام نداده، یعنی از روز آغاز CIPS نرخ آف‌شور یوان همیشه پایین نگه‌داشته شده است. حتی می‌توانم بگویم یک گام خیلی بلند از روز اول آمریکایی‌ها جلوتر است، هر چند توجیهش برای ما مالی‌ها این است که چینی‌ها دیده‌اند بین نرخ شبانه یوان بیرون و داخل چین تفاوت زیادی هست؛ به این معنی که آن تجارت خارجی رخ داده بود و این کار را برای تفاوت این نرخ‌ها انجام دادند؛ چون خروج سرمایه درست می‌کرد، این کار را کردند که کم شود؛ به عبارت دیگر دسترسی به یوان در خارج از چین ارزان‌تر است.

درباره اتفاقی که در این میان می‌افتد، اگر یوان بتواند جایگاه چین را از نظر اقتصادی و روابط بین‌الملل تقویت کند، به طور حتم نظم جهانی خیلی متفاوت خواهد بود؛ یعنی نظم جهانی

داشته باشند و از سیستم تسویه یوان استفاده کنند. **شاکری:** معمول نیست که کشورها تشویق کنند. **فکری:** یعنی خود کشورها از جمله ایران باید بتوانند چنین انتخابی داشته باشند؟ مثلاً از پاکستان و قزاقستان، دو کشوری هستند که اگر بخواهند بروند به سمت آن، خود چین موانعی می‌گذارد. اگر به فرض از پاکستان و قزاقستان بخواهند تسویه‌های مالی‌شان را به یوان انجام دهند، طبیعی است که باید یک بار در بانک‌های چینی بچرخند. این کار باید سخت باشد؛ ولی می‌گفتند آن زمان، برای اینکه بتواند بازار پول خود را مدیریت کند این کار را می‌کرد. پس به قدری این مسیر سخت می‌شود که کشورها به سمت چنین انتخابی نمی‌آیند.

به نظر شما به تازگی در این موضوع تغییری اتفاق افتاده که دارند تشویق می‌کنند؟

شاکری: کاری که کرده به معنی تسهیل است بدون اینکه لزوماً بگویند چین بوده یا نبوده! در همه کشورهای دنیا که صاحب ارزهای جهان‌روا هستند، عموماً ابتدا دوست ندارند ارزشان خارج از کشور خودشان جابه‌جا شود. به این دلیل که اختیارشان را از دست می‌دهند، جای دیگری حرفه‌ای وجود دارد که آن‌ها مسئولش نیستند؛ مثلاً آمریکایی در حالت عادی می‌گوید به من ارتباطی ندارد که مثلاً این نظام یورو دلار بزرگی وجود دارد؛ خیلی انتقادات وجود داشته از تأسیس نظام یورو دلار در اروپا و انتقاد جدی که خیلی اخیر است. مقاله‌ای که می‌گویم برای ۲۰۱۳ است، نقد شدید وزیر خزانه‌داری فرانسه به انگلستان است که چرا یورو نیستی، اما ۴۰ درصد انتقالات یورو در کشور شما انجام می‌شود؛ یورویی است که بیرون از خاک یورو دارد کار می‌کند.

درباره چین نیز چنین است. چینی‌ها سختگیری خیلی جدی دارند؛ نه فقط نسبت به بیرونی‌ها، نظامات درباره خودشان هم خیلی شدید است. چین CIPS بانک یوانی در کشورهای مختلف می‌گذارد. آخرین آمار من تا پارسال ۱۱ بانک بود، احتمالاً بیشتر شده است؛ البته اصلاً کاری ندارم که چین چه می‌گوید. ما دسته‌جمعی تصمیم می‌گیریم با یوان کار کنیم؛ در این صورت طی یک روز معاملاتی هم‌زمان یکسری بدهکاری بستانکاری داریم که رقم آن مهم نیست. یک مبلغی باقی می‌ماند، اگر این باقی‌مانده مثبت باشد یک نفر بستانکاری یوان را در جیبش